Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FSV UCM
Kód predmetu	UPVVS/ESPO/BcD/034/25
Názov predmetu	Štátna skúška z politológie
Počet kreditov	5

Podmienky na absolvovanie predmetu

Podmienky pripustenia k štátnej skúške určuje Smernica o náležitostiach záverečných prác, ich bibliografickej registrácii, uchovávaní a sprístupňovaní na UCM (2021).

Výsledky vzdelávania

Študent pri záverečnej skúške preukáže nadobudnuté vedomosti, zručnosti i kompetencie.

Stručná osnova predmetu

1.Pojem Stredná Európa v historickom kontexte (historický vývoj a pohľady na región strednej Európy, teoretické koncepcie, geopolitické pohľady)
2.Politické systémy štátov Vyšehradskej skupiny (štátoprávny kontext politických systémov, zákonodarná moc, súdna moc, výkonná moc, usporiadanie zložiek moci, demokratická transformácia po roku 1989)
3.Premeny výkonnej moci v štátoch Vyšehradskej skupiny (vývoj v štruktúre exekutívy, spôsob členenia exekutívnej zložky moci, kompetencie a spôsob kreovania, spôsob akým boli menené vzťahy medzi jednotlivými zložkami po roku 1989, hlavné rozdielne znaky vo fungovaní exekutívy v jednotlivých štátoch, utváranie vlád a ich fungovanie po roku 1989)
4.Fungovanie zákonodarnej moci v štátoch Vyšehradskej skupiny (členenie zákonodarnej moci v štátoch V4, problémy a hlavné faktory fungovania bikameralizmu vo V4, právomoci zákonodarných zborov, zákonodarná iniciatíva a legislatívny proces v štátoch V4, zloženie zákonodarných zborov a premeny parlamentných väčšín)
5.Politické strany v štátoch Vyšehradskej skupiny po roku 1989 (utváranie politických strán po roku 1989, hlavné politické strany a ich zaradenie na straníckom spektre, orientácia a základné smerovanie politických strán v štátoch V4, hlavní predstavitelia politických strán, vznik nových politických strán – dôvody a následky na stranícke spektrum a samotný politický systém jednotlivých štátov)
6.Volebné systémy v štátoch Vyšehradskej skupiny (charakteristika volebných systémov a nastavenie volebného práva pre voľby na celoštátnej úrovni v štátoch V4, definovanie ich odlišností a špecifík v rámci vývoja)
7.Národ a národná identita: vymedzenia, historický vývoj, pôvod európskych národov (definovanie identity, identita: osobná – kolektívna – politická, prístupy k skúmaniu identity: esencialistický, konštruktivistický, primordiálny a inštrumentálny model skúmania individuálnych a kolektívnych identít; vznik a vývoj národov, integrujúce prvky národov, typológie národov, objasniť formovanie identít v

premenách 20.storočia, hlavné problémy a rozpory súčasnosti)
8.Totalitné a autoritárske režimy (charakteristika demokratických, autoritárskych a totalitných koncepcií vlád – aplikácia na dôležitých príkladoch štátov, ich odlišnosti, pojem totalitarizmu a jeho vývoj – vrátane významných autorov, teória autoritárskych režimov)
9.Teória demokracie (charakteristika pojmu a problémy s jeho definovaním, etymologický význam pojmu demokracia a pojem ľud, základné zdroje modernej demokracie, modely demokracie, teória polyarchie, liberálna demokracia, kritéria demokratického procesu, moderná demokracia a politické inštitúcie)
10. Politické strany a stranícke systémy (politická strana a politické hnutie, vznik politických strán a ich tradičné delenie, konfliktné línie, systémy politických strán, typy politických strán, stranícke rodiny)
11. Voľby a volebné systémy (charakteristika volieb, volebných systémov, klasifikácie volebných systémov, predstavenie jednotlivých kategórií volebných systémov: väčšinové, pomerné, kombinované a semiproporčné volebné systémy, vlastnosti a premenné jednotlivých volebných systémov, ich praktické príklady využitia)
12. Politické systémy štátov západnej Európy (charakteristika politických systémov štátov: Nemecko, Francúzsko, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, Belgicko, Holandsko, Taliansko, ich štátoprávny kontext, zákonodarná moc, výkonná moc, súdna moc, stranícke a volebné systémy
13. Subjekty medzinárodného práva a základné zásady medzinárodného práva (klasifikácia a charakterizácia subjektov medzinárodného práva s dôrazom na štát, prejavy medzinárodnej subjektivity, inštitút uznania štátu a vlády ako aj spôsobov vzniku a zániku štátov, základné zásady medzinárodného práva obsiahnuté v prameňoch medzinárodného práva)
14. Zodpovednosť a uplatňovanie sankcií v medzinárodnom práve (pravidlo svedomitého plnenia medzinárodných záväzkov (pacta sunt servanda), inštitút donútenia, zodpovednosť štátu za protiprávne správanie, okolnosti vylučujúce protiprávnosť konania, právne dôsledky vzniku medzinárodnej zodpovednosti, základné aspekty inštitútu donútenia v medzinárodnom práve, uplatňovanie sankcií voči štátom)
15. Štátne inštitúcie pre medzinárodné styky (vnútroštátne orgány pre medzinárodné styky, zahraničné orgány štátu pre medzinárodné styky, základné aspekty diplomatického a konzulárneho práva)
16. Obyvateľstvo a jednotlivci v medzinárodnom práve (medzinárodnoprávna a vnútroštátna úprava štátneho občianstva, bipolitizmus, apolitizmus, cudzinecký režim, inštitútu diplomatickej ochrany a extradície, medzinárodné azylové a utečenecké právo)
17. Medzinárodnoprávna ochrana ľudských práv (charakteristika univerzálnych a regionálnych systémov ľudských práv, identifikácia najdôležitejších medzinárodných dohovorov, európsky systém ochrany ľudských práv, aktivity Rady Európy, Európskej únie a OBSE v oblasti ľudských práv)
18. Ústava Slovenskej republiky (proces prijatia Ústavy SR, procesy novelizácie pôvodnej Ústavy SR, charakteristika hláv ústavy, analýza jednotlivých súčastí s dôrazom na zložky delenia moci v štáte
19.Národná rada Slovenskej republiky (ústavné a politické ukotvenie zákonodarnej moci v štáte a spôsob kreovania, vývoj parlamentarizmu na Slovensku od roku 1989, prehľad najdôležitejších udalostí na pôde NR SR, orgány parlamentu, politická dimenzia parlamentu)
20. Legislatívny proces v podmienkach Slovenskej republiky (procesy tvorby

legislatívy na Slovensku, politická dimenzia tvorby legislatívy na Slovensku, mimoriadny legislatívny proces)
21. Vláda Slovenskej republiky (ústavné a politické vymedzenie vlády SR, prehľad jednotlivých vlád na Slovensku od roku 1989, kompetencie vlády SR, spôsob jej kreovania, proces tvorby vládnych rozhodnutí, aplikácia vládnych rozhodnutí v systéme štátnej správy)
22. Prezident Slovenskej republiky (ústavné a politické vymedzenie inštitútu hlavy štátu, spôsob kreovania tejto funkcie, prehľad hláv štátu po roku 1993 a ich charakteristika, význam funkcie prezidenta)
23. Politické strany na Slovensku po 1989 (vývoj politických strán od roku 1989, charakteristika jednotlivých politických strán, význam politických strán, právne ukotvenie vzniku, fungovania a zániku politických strán)
24. Súdna moc na Slovensku (všeobecné a ústavné súdnictvo na Slovensku, význam a postavenie ÚS SR, najvýznamnejšie rozhodnutia ÚS SR a ich vplyv na politický systém, prokuratúra a inštitút ombudsmana)
25. Referendum v podmienkach Slovenskej republiky (inštitút referenda v politickom systéme, podmienky vypísania a úspešnosti referenda, legislatívne nastavenia jeho realizácie, význam a nástrahy referenda ako nástroja priamej demokracie, prehľad jednotlivých referend)
26. Územná samospráva na komunálnej úrovni (vznik a vývoj komunálnej samosprávy, význam komunálnej samosprávy, postavenie obcí a miest, kompetencie komunálnej samosprávny, volebný systém pre voľby do komunálnej samosprávy, administratívne členenie SR)
27. Územná samospráva na krajskej úrovni (vznik a vývoj regionálnej samosprávy, význam regionálnej samosprávy, postavenie VÚC, kompetencie regionálnej samosprávny, volebný systém pre voľby do regionálnej samosprávy, administratívne členenie SR na regionálnej úrovni)
28. Štátna správa v SR (systém štátnej správy, orgány štátnej správy, úrovne štátnej správy, kompetencie štátnej správy, efektivita štátnej správy

Odporúčaná literatúra

BARNOVSKÝ, M. a kol.1998. Dokumenty slovenskej národnej identity a štátnosti, I. a II. diel.
Bratislava: Slovenské národné literárne centrum, 1998.
BZDILOVÁ, R.; EŠTOK, G.; BARDOVIČ, J. 2018. Voľby a volebná problematika v štátoch EÚ. Košice: UPJŠ, 2018.
CABADA, L. 2008. Nové demokracie střední a východní Evropy. Praha: Oconomica. 2008. ISBN 978-80-245-1388-1.
CHYTILEK, R.; ŠEDO, J.; LEBEDA, T. 2009. Volební systémy. Praha: Portal, 2009. ISBN 978-80-7367-548-6.
DAHL, R. 2001. O demokracii, Portál: Praha, 2001.
DAVID, V.; BUREŠ, P.; FAIX, M.; SLADKÝ, P.; SVAČEK, O. 2011. Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou. 2. vyd. Příbram: Leges, 2011. ISBN: 978-80-87212-86-8.
HELD, D. 2006. Models of Democracy. SU Press, 2006.
HEYWOOD, A. 2002. Politologie. Praha: Eurolex Bohemia, 2002.
HEYWOOD., A. 2008. Politické ideologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008.
HLOUŠEK, V.; KOPEČEK, L. 2003. Demokracie. Brno: CDK, 2003.
HLOUŠEK, V.; KOPEČEK, L. 2010. Politické strany. Praha: Grada, 2010.
HORVÁTH, P. a kol. 2014. Kapitoly z politického systému Slovenskej republiky.

Trnava:
UCM,. 2014.
JUZA, P. 2018. Politológia tretieho tisícročia. Malacky: Peln Malacky, 2018.
KOPEČEK, P. 2007. Politické strany na Slovensku 1989 až 2006. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. ISBN 978-80-7325-113-0.
KUBÁT, M. 2004. Politické a ústavní systémy zemí středovýchodní Evropy. Praha: Eurolex Bohemia. 2004.
LEŠKA, D. 2011. Formovanie politického systému na Slovensku po roku 1989. Bratislava:
Infopress, 2011.ISBN 978-80-89485-04-8.
MIHÁLIK, J. 2017. Kapitoly z porovnávacej politológie. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a
Metoda v Trnave, 2017. ISBN: ISBN 978-80-8105-872-1.
MIKUŠ, D. 2018. Pohľady politických strán na verejnú správu. Trnava: FSV UCM v Trnave, 2018. ISBN 978-80-8105-962-9.
MIKUŠ, D. ed. 2019. Komunálna samospráva na Slovensku optikou verejnej politiky. Trnava:
UCM v Trnave, 2019. ISBN 978-80-572-0022-2.
MRVA, I. 2010. Slovensko a Slováci v 2. polovici 19. storočia. Bratislava, Trnava: Perfekt; Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 2010.
LJIPHART, A. 1999. Patterns of Democracy. Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries. New Haven and London: Yale Press, 1999.
OROSZ, L.; ŠIMUNIČOVÁ, K. 1998. Prezident v ústavnom systéme SR. Bratislava: SAV. 1998.
RESCHOVÁ, J. a kol. 2019. Státověda. Stát. Jednotlivec. Konstitucionalismus: Wolters Kluwer, 2019. ISBN978-80-7552-695-3.
ŘÍCHOVÁ, B. 2004. Komparace politických systému II. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 8024507579.
ŘÍCHOVÁ, B. 2006. Přehled moderních politologických teorií. Praha: Portál. 2006. ISBN 80-7367-177-8.
SARTORI, G. 1993. Teória demokracie. Bratislava: Archa, 1993.
SOPÓCI, J. 2004. 2004.
STRMISKA, M., HLOUŠEK, V., KOPEČEK, Politické strany Politika v spoločnosti. Bratislava: VEDA vydavateľstvo SAV, L., CHYTILEK, R. 2005.
moderní Evropy. Praha: Portál, 2005. I SBN 80-7367-038-0.
ŠVIKRUHA (ed.). 2018. Transformácia a premeny politických systémov v krajinách Vyšehradskej skupiny. Bratislava : IRIS, 2018. ISBN 978-80-8200-031-6.
TÓTH, R. 1998. Komparatívna politológia. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 1998. ISBN 80-8055-097-2

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský

Poznámky

Skúšobná komisia na štátnych skúškach v rámci obhajoby hodnotí odpoveď študenta v súlade s obsahom absolvovaného študijného programu a v súlade so Študijným poriadkom UCM (2020). Úspešné absolvovanie uvedeného o stupňa štúdia spočíva v riadnom skončení štúdia a vykonaní štátnej skúšky.